

Hogy könyvtáros legyen belőlük!

Egy gyakorlatvezető töprengései

Hosszú szünet után 1981 áprilisában bukkant fel újra a *Könyvtáros* hasábjain könyvtárszakos hallgatók nyári szakmai gyakorlatával foglalkozó hosszabb írás. Öröm volt olvasni a lelkes fiatal kollégajelöltnek egyik jeles megyei könyvtárunkban eltöltött hónapjáról írt elragadtatót sorait, amelyekből világosan és erősen kicsengett a gyakorlatvezető könyvtáros dicsérete, az emberi tényező elsődleges fontossága mindenfajta — jó és rossz — külső körülménnyel, tényezővel szemben. Bennem azonban régóta motoszkál a kérdés: megtesznek-e mindent nagykönyvtáraink azért, hogy könyvtárosok legyenek a főiskolai, egyetemi hallgatókból, akik kétféle szakma (hivatás) gyakorlására szerezhetnek papírt?

Mi leszek, ha nagy leszek?

Úgy gondolom, nem érzi sem a szakma, sem az oktatás a „pillanat” — a nyári egy hónap — nagy jelentőségét. Pedig a pályaválasztás tekintetében még ingadozó hallgató a valóságban saját bőrén tapasztalhatja a könyvtárosi munka minden vonzó vagy riasztó vonását. Tehát vagy megutálja, és pedagógusnak megy, vagy megszereti, és könyvtáros lesz belőle. A határozatlanságra utal, hogy különösen a főiskolások körében sok olyan akad, aki egyszerre szeretne könyvtáros és pedagógus lenni. Erre azonban csak az iskolai könyvtárakban és a kisebb települések közművelődési könyvtáraiban van igencsak korlátozott lehetőség. De más állások között is változhatnak a hallgatók. A tévések szerint náluk például házon belüli ELTE évfolyam-találkozókat is lehetne rendezni, de a végzetek számára nyitva áll a Rádió, a sajtó, a könyvkiadás, a könyvterjesztés, sőt a levéltárak, művelődési házak, hivatalok stb. ajtaja is. A dolog másik oldala viszont: esetleg azért kerülnek más pályára ezek a fiatalok, mert a nagyobb könyvtáraknak nem kellene, az „isten háta mögötti”, „B”-típusú könyvtárakba pedig nem hajlandók „lemenni”. Sem ők, sem az oktatási intézmények nem veszik figyelembe, hogy a városi könyvtárak sok esetben alkalmasabbak a műhelymunkára, mint a megyeiek, színvonaluk gyakran semmiben sem marad el a hálózati központétól.

Az elmúlt években sok nyári gyakorlatát végző hallgatóval kerültem kapcsolatba (1980—1981-ben például nyolcan az ELTE-ről, egy hallgató pedig a Szombathelyi Tanárképző Főiskoláról töltött el egy-egy hónapot nálunk, a Veszprémi Megyei Könyvtárban, és a korábbi években is mindig voltak gyakornokaink), mivel én kaptam a gyakorlatvezető megtisztelő és roppant érdekes feladatát. Az írásnak ezért a következő címet is adhatnám: „Ahogy egy gyakorlatvezető látja”, ellenpontként az idézett hallgatói beszámolóhoz. (*Abody Rita: A szakmai gyakorlat legyen modellje a mindenkori, mindenoldalú könyvtári tevékenységnek!*) De a leírt észrevételek, töprengések a hallgatók véleményét is magukban foglalják. Talán nevezzük együttgondolkodásnak egy szerintünk alapvetően fontos, de az utóbbi időben méltánytalanul elhanyagolt ügyről. Nem lennék ugyanis meglepve, ha valaki kimutatná, hogy némelyik könyvtárban a szakképzett munkatársak hiánya összefüggésbe hozható a nyári gyakorlatok nem éppen kedvescsináló hangulatával.

Bár csak hangosan gondolkodásról van szó, megpróbáltam utánanézni, mit mutatnak a számok, hogy ne essem a szubjektívizmus hibájába: a végzetek hány százaléka helyezkedik el könyvtárosként, mennyi kerül közülük közművelődési könyvtárba — e csoporton belül pedig a megyei könyvtárakba. Talán az igénybe vett tájékoztató apparátusban volt a hiba, de nem jutoftom használatos adatokhoz, és be kellett látnom, hogy az iskolapadból kikerültek további útjának figyelése a képző intézmények számára megoldhatatlan feladat. A szakemberek és a frissen végzetek véleménye szerint a kétszakos diplomával rendezők mintegy 50 százaléka helyezkedik el könyvtárban. Ennyit sikerült megtudnom. Mindezt azonban csak a háttér felvázolásához szántam — anélkül, hogy a könyvtárosképzés jelenlegi helyzetét megkísérelhetném körvonalazni, vagy valamilyen megoldást javasolni. A meglévő súlyos gondokkal a legkülönfélébb fórumok, sajtóorgánumok foglalkoztak az utóbbi

időben. Én csupán arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy a problematikus képzésen belül döntő fontosságú a könyvtári gyakorlat: az egyetemi, főiskolai könyvtárosképzés ama pillanata, amikor eldől, sikerül-e megszerettetni, netán megutáltatni a könyvtári munkát. Kísérjünk el tehát gondolatban egy harmadévest a rögzös vagy sima úton...

Hova, kihez menjek?

A harmadév végén döntenie kell a hallgatónak, melyik könyvtárban szeretné eltölteni az egyhónapos gyakorlatot. De ez sem egyszerű. A főiskolai hallgatók elmehetnek lakóhelyük főfoglalkozású könyvtárossal működő bármilyen könyvtárba, az egyetemi hallgatók azonban csak „A”-típusú könyvtárban végezhetik a gyakorlatot. Ennek következtében a főiskolások gyakran térnek vissza saját intézményükbe, az ELTE-n tanulók viszont rációfálnak erre a gyakorlatra, és még a megyei könyvtárakba sem igen jelentkezők. Legalábbis ezt látszik bizonyítani saját példánk: évek óta nem volt a Veszprémi Megyei Könyvtárban a megyéből származó gyakornok. A budapestieknek további gondot okoz, hogy csak vidékre mehetnek, de a helyi viszonyokról semmit sem tudnak. Nemrég panasolta egyik könyvtárunk igazgatója, hogy fogadta a könyvtárba érkező egyetemistákat, és megdöbbenett tájékoztatatlanságukon. De tudhatnak-e valamit egy megyei vagy más nagykönyvtár feladatairól, mindennapi munkájáról? A könyvtártani stúdium keretében ezt nem lehet megtanulni. Talán létre lehetne hozni valamilyen fórumot, például egy szemináriumi foglalkozás keretében, amelyen a hallgatók találkozhatnak és beszélgethetnek a fogadó könyvtárak képviselőjével. Ahogy a könyvtáros-kollégákat ismerem, erre minden ellenszolgáltatás nélkül szívesen vállalkoznának. Annál is inkább, mert ezt az alkalmat felhasználhatnák leendő munkatársaik megnyerésére. És rendszeressé válhatna az oktatási intézmények és a könyvtárak közötti, jelenleg nagyon esetleges kapcsolat.

Visszatérve a választásra, a hallgató végül is oda megy, ahova engedik és ahova tud. Van olyan könyvtár, amelyikről — finoman szólva — lebeszélük őket, mert nem tartják alkalmasnak az ottani körülményeket a gyakorlatra. Hogy melyik az ilyen, azt csak a tanszéken tudják. Véleményük lehet megalapozott, de fakadhat egyszerűen elfoglaltságból is. Abban bizonyosak lehetünk: sokszor nem fordultak meg ezekben a könyvtárakban, egyiket-másikat csak a tanulmányi kirándulás engedte futó látogatás során ismerték meg. És ebben nem ők, vagy nem csak ők a hibásak. Vannak viszont jó hírű könyvtárak, amelyek „megszerzéséért” nagy harc folyik. Ezek szakmai tevékenysége szélesebb körben elismert, és földrajzi fekvésük is vonzó. A harmadik csoportba azok az intézmények tartoznak, amelyek vélt vagy valós okok miatt egyszerűen nem hajlandók főiskolai, egyetemi hallgatókat fogadni. A választási lehetőségek ezért korlátozottak. A döntésben azonban mégis a szubjektív elemek játsszák a leg súlyosabb szerepet!

A gyakorlat vezetőjének személye meghatározó. A hallgatók, de részben a felsőoktatási intézmények is többnyire az ő szerepére alapozzák választásukat, döntésüket. Könyvtárügyünk egyik jeles képviselője mondta el beszélgetésünk során, hogy egykori gyakorlatvezetőjét sohasem felejtí el. Első találkozására a gyakorlati könyvtári munkával az ő jóvoltából sikerült olyan jól, hogy az egész későbbi pályafutására kihatott. A hallgatók körében nevek szállnak szájról szájra, évfolyamról évfolyamra. Pedig akikről szó van, sokszor csupán úgy lettek gyakorlatvezetők, hogy igazgatójuk kijelölte őket: „Te érsz rá a legjobban!” Olyan is előfordult már, hogy a vezető maga foglalkozott a fiatalokkal. Ma azonban mindez a könyvtári nagyüzemnek számító megyei könyvtárban szinte megoldhatatlan. Valaki mindennapi munkája mellett kapja e feladatot, és tulajdonképpen teljesen magára van hagyatva. Csak szakmaszeretete, hallgató korában szerzett hajdani élményei és az ismétlődő gyakorlatok során összegyűlt tapasztalatai segíthetik.

Mit csináljon ...

A kérdéssel kapcsolatban kétféle, meglehetősen szélsőséges változat létezik. Az első esetben a küldő intézménytől olyan útbaigazítást kap a vezető, miszerint az egy

hónap során a könyvtári munka szinte valamennyi területét meg kell tanulnia a könyvtárosjelöltnek. Bár nagyon nehéz a valóban teljesíthető követelményeket pontosan megfogalmazni és írásban rögzíteni, mégis úgy érzem: ezek a mindent felmarkolni akaró, maximalistának tűnő elképzelések nem vezetnek célhoz. Mindenesetre a segítő szándék nyilvánvaló, és az is, hogy az illető könyvtári tanszék felelősséggel kezeli a szakmai gyakorlat ügyét. A másik esetben ezt nehéz megállapítani, mert semmilyen útmutató sincs. A döntés ilyenformán a gyakorlatvezetőre marad, aki a lehetőségekhez igazodva szervezi meg a munkát. De lehet-e egyáltalán munkának nevezni a gyakorlatot? (Az anyagi ügyek tárgyalásakor még érdemes lesz visszatérni erre az izgalmas kérdésre.)

Egy általam elfogadhatónak tartott gyakorlat felépítésének első lépése a könyvtár épületével, a nyilvános terekkel, munkahelyekkel és a munkatársakkal való ismerkedés lehetne. Nem feltétlenül szükséges lefelől az igazgató színe elé járulni, mert ilyen esetben gyakran kinyilatkoztatásokkal kezdődik a gyakorlat, amiből a szegény hallgató esetleg nem sokat ért. (Kihagyni viszont nem célszerű a vezetőt, mert sok, elsősorban „kézzelfogható” dolog függhet személyétől.) Félretéve az iróniát — az igazgatók neheztelésétől tartván —, egy jószemű hallgató már a protokollból következtethet a könyvtárban uralkodó légkörre, a demokratizmus fokára, a munkatársi, emberi kapcsolatokra. Tulajdonképpen már itt eldőlt, befogadja-e a könyvtári közösség a hallgatót, ő pedig hajlandó-e egy hónapra vagy később esetleg véglegesen tagjává szegődni ennek a közösségnek. Ezután a könyvtár szervezetének, osztálytagolódásának (ha van ilyen) megismerése következhet, a működési szabályzat, az ügyrend, a munkaügyi szabályzat és más írásos dokumentumok tanulmányozásával. Ezt természetesen személyes beszélgetéssel kell kiegészíteni, esetleg magával az igazgatóval, mert a hallgatók általában, de különösen munkajogi kérdésekben, teljesen tájékozatlanok. (A könyvtárosok nagy részéről — sajnos — ugyanez szintén elmondható. Bizonyítékul szolgálnak az egyes rendeletek, utasítások, állásfoglalások értelmezésében a könyvtárak között mutatkozó jókora eltérések, amelyek nem mindig foghatók rá a szövegek homályos fogalmazására, az ellentmondó paragrafusokra. Mindenesetre nem jó, ha vak vezet világtalant!)

A könyvtár feladatainak, az intézmény munkájának megismerésére az éves és a középtávú tervek, jelentések, statisztikai összeállítások szolgálhatnak alapul. Ezeket azonban „élettel” kell megtölteni. Volt olyan hallgató, aki a tapintatos megfogalmazásból azonnal kiérezte, hogy évről évre elmaradó, de halasztást tovább nem tűrő feladatról van szó a munkatervben. Be kell avatni a kulisszatitkokba, de természetesen csak akkor, ha azok érdeklik is a hallgatót. A tapasztalatok szerint nem túlságosan. Jó volna azt hinni, hogy ez még könyvtári „ártatlanságuk” és nem közömbösségük bizonyítéka. Ha már megismerték a nagyobb összefüggéseket, még szükség van annak érzékeltetésére, hogy a könyvtár az adott városban nem elszigetelt bástyaként őrzi a kultúrát, hanem a település mindennapos életének, közművelődésének szerves része. Meg kell tehát a hallgatónak ismernie a város nevezetességeit, oktatási és közművelődési intézményeit, közöttük természetesen a könyvtárakat is. Megdöbbenő, különösen a budapestiek meglepetése, amellyel tudomásul veszik: mennyi — sokszor igen jó körülmények között működő — intézmény van egy Budapesthez viszonyítva igen kicsiny városban. Veszprémben például meglátogathatják az egyetemi könyvtárat, az Országos Oktatástechnikai Központot, a Veszprémi Akadémiai Bizottságot, az Úttörőházat, a Megyei Levéltárat, a Megyei Művelődési Központot, a Múzeumi Igazgatóságot, a különféle iskolákat, a vegyipari kutatóintézeteket stb. Mindezek után kerülhet sor a gyakorlati munkára.

... és mit vár a hallgató?

Fogalmazhatnánk úgy is: mit nem. Mitől fél? Elsősorban attól, hogy 30 napig cédulákat vagy könyveket kell rakosgatnia. E félelmének van is némi alapja. Még nem vészett ki az a szemlélet, amely olyan ingyen dolgozó alkalmi munkásnak tekintí a hallgatót, akivel el lehet végeztetni a kellemetlen, a szó fizikai értelmében piszkos munkákat. Az érem másik oldala az, hogy él a hallgatókban is egy olyan hamis, „arisztokratikus” szemlélet, amely szerint ők csak magasan kvalifikált tájékoztató, nevelő, szervező munkára hivatottak, és nem azért tanulnak négy-öt évig,

hogy cédula-, illetve könyvbesorolással foglalkozzanak. Bár van némi alapja ennek (lásd a könyvtártechnikusi problémát), de megis fontos, hogy a hallgató megtanulja a gyakorlat során: a könyvtárosi munka bizonyos, nem is csekély része meglehetősen egyhangú és rettenetesen unalmas, különösen akkor, ha valaki nem érzi át fontosságát. Jó lenne pedig az érdekeltekben tudatosítani, hogy például a könyvek visszarakása egyben a szabadpolcos állomány gondozása is. Sok könyvtárban a kívánatosnál lényegesen kisebb gondot fordítanak erre, miként azt a kaposvári vándorgyűlésnek a hálózati-módszertani munkával foglalkozó fórumán *Tuba László* megfogalmazta. Pedig attól, hogy valaki így végzi a gépies rutinmunkát, az még érdekes is lehet. Rá kell arra is jönniük a leendő könyvtárosoknak, hogy a szakma íratlan szabályai szerint esetenként bizony nem kimondottan a munkakörükhöz tartozó feladatokat is el kell végezniük. E téren viszont kedvező tapasztalataim vannak. Példaként azt a meglehetősen gyenge, „könyvtáros” fizikumú fiatalembert említ-hetem, aki a gyakorlat első napjaiban egy városi könyvtár költöztetésének igazán nem könnyű munkájába csöppent, és hivatásos szállítómunkásokat meghazudtoló erővel és lelkesedéssel dolgozott.

De a hallgatók azt sem szeretik, ha mindennap strandolni vagy sétálni küldik őket, mert ilyenkor felesleges koloncnak érzik magukat. Nagy sikerük van azonban a közösen szervezett kirándulásoknak, amelyeken mód nyílik a szomszédos megyék, városok megismerésére, közvetlen kapcsolatok kialakítására. Gondot okoz azonban a pontosság. Általában nehezen szokják meg, hogy vannak szabályok, amelyeket be kell tartani, még ha azok számukra ésszerűtlennek látszanak is.

A hallgató tehát — érthetően — elsősorban érdekességet vár az előtte álló gyakorlattól, kicsit titokzatosnak, kicsit idegennek érzi, vonzódik és viszolyog egyszerre. Gátlásai vannak. Legtöbbször könyvtáros-kamasznak érzi magát a felnőtt könyvtárosok között. (Kivételt csak azok képeznek, akik már szakmai tapasztalatokkal rendelkeznek, dolgoztak könyvtárban vagy valamilyen kapcsolódó intézményben.) A feloldódás, a „felnőtté válás” segítése a gyakorlatvezető legnehezebb, de leghálásabb feladata. Ha sikerül, megnyeri a hallgatók rokonszenvét magának és a könyvtárügynek. Az utóbbi a lényeg.

Szeretem — nem szeretem

Ezek után essék szó a könyvtári munka egyes területeinek gyakorlása közben szerzett tapasztalatokról is.

Az *állománygyarapítás és feldolgozás* általában önálló osztály keretében történik, ahol legtöbbször egy hétig tartózkodnak a hallgatók. Nem a legkedveltebb helyszín! Aki szeret itt dolgozni, abból nagy valószínűséggel szakozó vagy dokumentumleíró lesz. Vannak olyanok, akik belátják e munkafolyamat alapvető fontosságát, sőt érdekesnek is tartják. Ehhez az kell például, hogy a beszerzés kollektív döntés alapján folyjék, ne kizárólag a *Könyvtárellátó* jegyzékének ajánlásaira hagyatkozva, mechanikusan. Egy-egy fontos mű szükséges voltának felderítésére végezzenek igazi nyomozó munkát, s ehhez igen széles skálájú tájékoztató apparátus álljon rendelkezésükre. Jó, ha megismerkednek a helyismereti, helytörténeti irodalom gyűjtésének, feltárásának, a kutatómunka szervezésének módszereivel is. De a leltározást sem szabad kihagyni! Aki viszont egy héten át könyveket pecsétel, joggal tekinti büntetésnek az ezzel eltöltött időt.

Az *olvasószolgálat és a tájékoztatás* a többség kedvenc helyszíne. A „kettős én” itt mutatkozik meg leginkább. A „kicsit könyvtáros, kicsit pedagógus” hallgató úgy érzi, itt mindkét szenvedélyének hódolhat: oktathat és nevelhet. Pedig olvasószolgálati könyvtárosnak lenni nem a legnépszerűbb beosztás a könyvtárakban dolgozók körében. A fiatalok még nem érzik a kedvezőtlen munkaidő-beosztás nyűgét, a nagyüzem sokszor lélekölő nehéz munkáját, és az is optimizmusra ad okot, hogy olyan könyvtári munkát végeznek a legszívesebben, melynek során nap mint nap olvasókkal, könyvtárhasználókkal találkoznak. Gyakran igen sokkal. Nem meglepő viszont, hogy a tájékoztató munka iránt is érdeklődnek: szeretnének több feladatot kapni, kérdéseket önállóan megoldani. Sokszor csodálkozva tapasztalják és meg is jegyzik: az olvasóközöniséggel, az egyes rétegekkel, de méginkább az egyes személyekkel való foglalkozás teljesen hiányzik az olvasószolgálati munkából.

A gyerekek között általában kevesebb időt tölthetnek, de nevelői érdeklődésüknek ellentmondóan ezt nem is nagyon kifogásolják. (Az a gyanúm, hogy a gyermekkönyvtárosok meglehetősen zárt világába az idő rövidsége miatt nem tudnak beilleszkedni.)

A *hálózati és módszertani munka* teljesen ismeretlen terület számukra, de változatossága miatt hamar megkedvelik. A kellemetlen mozzanatokból nem sokat éreznek. Nem értik, miért nem kezeli mindenki (a fenntartók és más hivatalos szervek) elsőrendűen fontos kérdésként a könyvtárügyet. Elkeserednek a rossz körülmények között levő könyvtárak siralmas állapota miatt, de őszintén lelkesednek egy-egy szép épület, terem, hangulatos gyermekkönyvtári sarok láttán. Sajnos, terjedőben van az a gyakorlat, hogy a gyakornokokat huzamosabb időre nyári tanfolyamokra, olvasótáborokba és más rendezvényekre osztják be. Így e tevékenység időtartamát és fontosságát tekintve megtevesztdőn nagy súllyal szerepel. Azt hiszik a fiatalok, hogy ez a fő feladat, a módszertani foglalkozás egyenlő a kiscsoportvezetéssel vagy tanfolyam-szervezéssel. Belőlük esetleg kiváló szervezők lesznek, akik már nem érnek rá „csip-csup” könyvtári ügyekkel foglalkozni.

A hallgatók a módszertani munkával kapcsolatban tulajdonképpen csupán megfigyeléseket végeznek, mivel annak elemeiről csak részben vagy egyáltalán nem hallottak a könyvtárterület keretében. De jó megfigyelők, az ügyeket a szereplők személyén keresztül nézik, érzelmi alapon alkotnak ítéletet. Bizonyos munkákat pedig könnyen és jól elvégeznek önállóan is. Az adatgyűjtés, rendszerezés, a szolgáltatások közvetítése a módszertani munka egyre fontosabb elemei. Örömmel vállalnak ilyen feladatokat, e munkát lelkesen és pontosan végzik. (Ez változatos tevékenység, utazni lehet, ami nagyszerű, csak a menetrendben vagy a menetlevélben való eligazodás, a kiküldetési rendelvény kitöltése bizonyul leküzdhetetlen akadállyal.) Mindenesetre megismerik a különböző nagyságú településeket, azok könyvtárait, művelődési viszonyait. Ennek ellenére nem vágyakoznak arra, hogy majd módszertanosok legyenek. Talán túl kényelmesek? Megérik a nehézségeket is? Vagy egyszerűen csak nem tartják komoly dolognak? Nem tudom. Erről őszintén nemigen nyilatkoznak. Talán azért, mert nem érzik kézzelfoghatóan ennek a munkának a lényegét.

Beszéljünk az anyagiakról és egyebekről!

Árvák a hallgatók. Nincs szállásuk, ellátásuk, nem kapnak fizetést. Pedig munkát kérünk tőlük. Számukra kész ráfizetés az egy hónap, különösen akkor, ha a fogadó könyvtárnak a különféle összeköttetések és ügyeskedések révén sem sikerül a hallgatók számára kedvezményes elhelyezést szereznie. Panaszkodnak is, nem értik, miért nem ad nekik ilyenkor az egyetem vagy a főiskola valamilyen minimális összeget. A könyvtárak viszont egyszerűen nem tudnak a gyakorlat címén fizetni. A „jobblelkűek” a hallgatóknak külön megbízást adnak, amiért meg kell dolgozniuk, jelentést kell írniuk stb. Ez nem baj, csak nincs rá mindenhol lehetőség. Még kiskapu sem... Ezért nem szabad elverni a port rajtuk. Mert naiv és tájékozatlanságról árulkodó elképzelés az, hogy a könyvtár a zsebébe nyúl és fizet. Csak egy jószívű nagybácsi (művelődési központ) képes erre. Jó lenne pedig a végzett munka nagysága és színvonala arányában honorálni a hallgatókat! Ebben az esetben beszélhetnénk igazán munkáról és valós érdem(bank-)jegyről.

Veszprémben egyetlen nap jut a gazdasági osztály, a könyvkötészet és a sokszorosító üzem megismerésére. A hallgatókat tájékoztatják a költségvetésről, a kettős könyvvitelről és egyéb kinaiul hangzó dolgokról. Nagyon keveset tudnak meg a gépesítésről, a modern reprográfiai eszközökről, a hangos-képes dokumentumokról és apparátusokról, a számítógépes központi szolgáltatásokról. Alig hallanak az intézmény tudományos munkájáról, hazai és nemzetközi kapcsolatairól, propagandájáról, a munkatársak könyvtáron kívüli társadalmi megbízatásairól. Van hely, ahol titkos iratként kezelik a bérlistákat és a napi levelezést. Pedig tudnia kellene, mire számíthat a kezdő szakember, és milyenek a későbbi lehetőségek (általában kedvezőbbnek gondolják). A levelezésből megtudhatják, mi mindennel lehet és kell egy könyvtárban a könyvtárosoknak foglalkozniuk. Hiába hisszük, hogy izgalmas lehet idegenek leveleit olvasni, az érdeklődés nem nagy az irattartók tartalma iránt.

Talán nem is baj! Két egyetemi hallgató, miután végignézte a gyakorlatvezető féléves postáját, egymás között egyetlen mondatban összegezte az egészét: „a különböző könyvtárak különböző ürüggyel pénzt kérnek”. Ez a motívum Abody Rita említett cikkében is felvillant. A szerző-hallgató is részt vett az elosztás nehéz munkájában.

Egyeseknek naplót kell vezetniük a gyakorlatról, másoknak nem. Hogy milyen legyen a beszámoló, azt sem a hallgatók, sem a gyakorlatvezetők nem tudják. Ennek következtében általában részletesen leírják az egyes munkafolyamatokat, nem ritkán 20—30 oldalas dolgozatban. Kevés az észrevétel, az egyéni meglátás, a bírálat. Mintha attól félnének, hogy ha őszintén kifejtik véleményüket, az befolyásolja a róluk írt jellemzést. Mert naplót, beszámolót ír a gyakorlatvezető is. Kap hozzá szempontokat, értékeli a hallgató munkáját, szakmai tudását, emberi magatartását. Még érdemjegyre is javaslatot kell tennie, bár kételyei vannak, lehet-e egy gyakorlatot utólag a távolból minősíteni. Leírhatja azt a szerény óhaját is, hogy szívesen látná viszont saját házatáján a hallgatót a diploma megszerzése után, arra számítva: az iskola segíti ebben.

A beszámolók, gondolom, sokasodnak a tanszékeken. Nem ártana, ha valaki megvizsgálná tartalmukat, és belőlük egy leendő könyvtárosgeneráció könyvtárképét megrajzolná.

E gyakorlatok igazi tanulsága azonban (legalábbis számomra): *nincs megnyugtatóan rendezve a nyári gyakorlatok ügye*. Nem tudom, más hálózatok könyvtárainak milyen tapasztalatai vannak, de úgy érzem, a tanszékek és az intézmények kapcsolatát élőbbé és főleg rendszeressé kellene tenni, a gyakorlatvezetőket külső munkatársként kezelni, munkájukat figyelemmel kísérni; tájékoztatásukról, netán továbbképzésükről az illetékes intézményeknek gondoskodni, munkájukat megbecsülni. Mert csak ebben az esetben várható, hogy az írás elején feltett *Mi leszek, ha nagy leszek?* kérdésre a gyakoronokok kórusban így válaszoljanak: *könyvtáros* valamelyik közművelődési, szak-, tudományos, iskolai stb. könyvtárban.

Halász Béla

Kitüntetések

A művelődési miniszter a Fegyveres Erők Napja alkalmából, eredményes közművelődési tevékenységük elismeréséül *Berki Imréné* tudományoskönyvtár-vezetőnek, *dr. Brunszvik Pálné* könyvtárvezetőnek, *Kocsis Miklósné* könyvtárosnak, *Kotaska Zoltáné* könyvtárosnak, *Molnár Györgyné* könyvtárosnak; eredményes munkája elismeréséül *Jánoskuti Saroltának*, az Akadémiai Könyvtár igazgatósági titkárnőjének; nyugállományba vonulásuk alkalmából, eredményes munkájuk elismeréséül *Belencsik Lajosnak*, az Országos Széchényi Könyvtár adréma-gépkezelőjének, *Moharos Benjáminének*, a Könyvértékesítő Vállalat mb. osztályvezető-helyettesének és *dr. Ürögdi Györgynének*, az Országos Széchényi Könyvtár osztályvezető-helyettesének A SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT kitüntetést adományozta.

Az 1981. évi országos múzeumi és műemléki hónap alkalmából, eredményes munkája elismeréséül *Muzslai Jánosnának*, a Múzeumi Restaurátor- és Módszertani Központ könyvtári csoportvezetőjének; nyugállományba vonulásuk alkalmából, eredményes munkájuk elismeréséül *dr. Berkes Sándornének*, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára csoportvezetőjének és *Jakab Mihálynének*, a Mezőberényi Községi Könyvtár könyvtárosának a KIVALÓ MUNKAÉRT kitüntetést adományozta; nyugállományba vonulása alkalmából, eredményes munkássága elismeréséül *Simon Józsefnét*, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára olvasótermi felügyelő könyvtárosát DICSÉRETben részesítette.

